

Краєзнавчі бібліографічні посібники бібліотек України: сучасний вимір

Михайлова О.В., Кисельова В.П.
Національна історична бібліотека України
(м. Київ)

Національна історична бібліотека України, як методичний центр історико-краєзнавчої бібліотечної діяльності, регулярно аналізує наповнення усіх складових системи краєзнавчих бібліографічних посібників (СКПБ) та випускає метабібліографію «Краєзнавчі бібліографічні посібники бібліотек України» один раз на п'ять років.

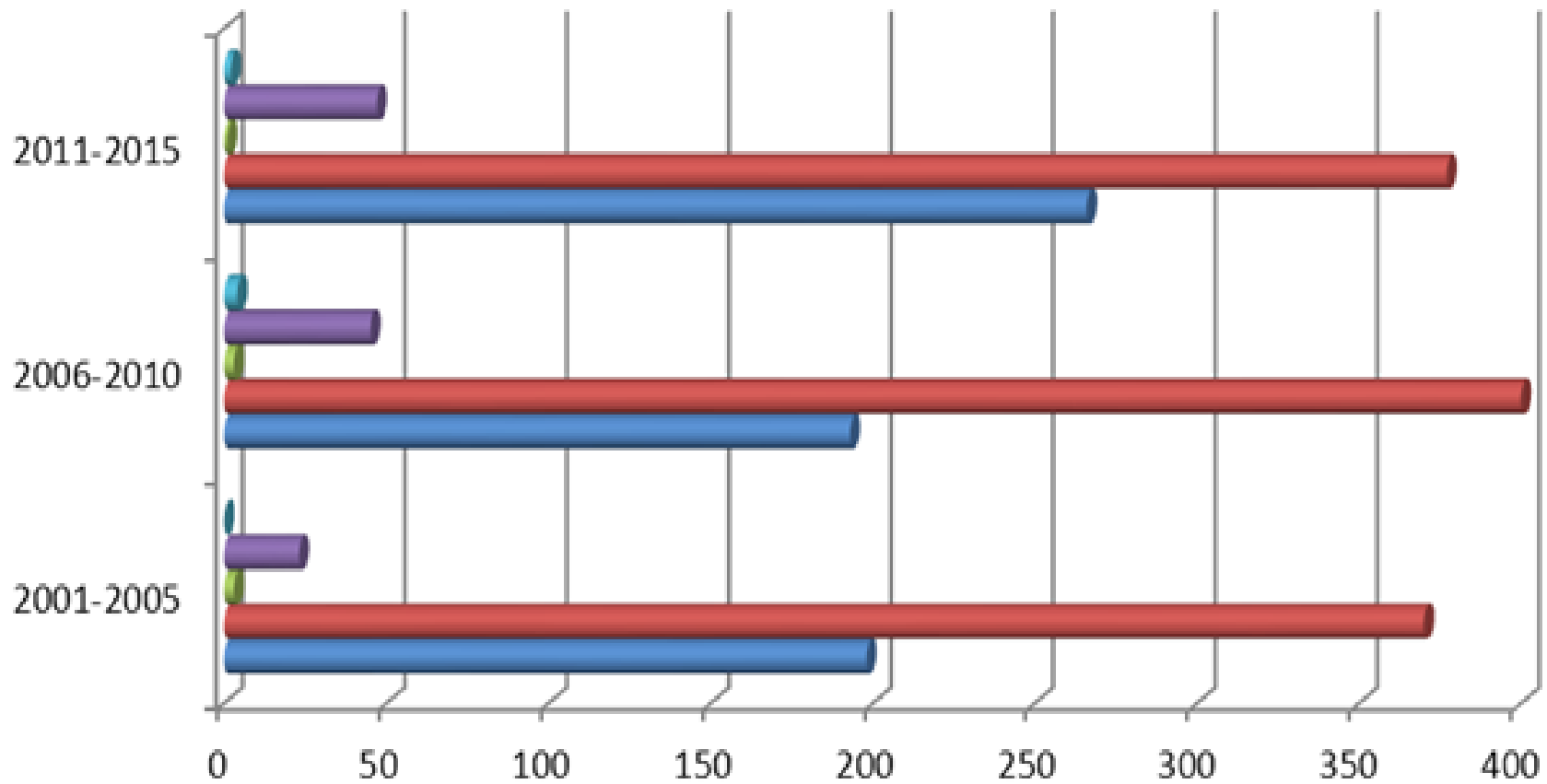
Мета повідомлення -

на основі аналізу потоку видань краєзнавчих бібліографічних показників за 2001-2015 рр. виявити кількісні та якісні зміни у системі підготовки цих посібників, визначити основні тенденції розвитку краєзнавчої бібліографії в сучасний період.

База дослідження -
метабібліографія «Краєзнавчі
бібліографічні посібники
бібліотек України» за останні
три п'ятирічні цикли.

Загальні статистичні результати аналізу

	2011-2015	2006-2010	2001-2005
I. Універсальні і комплексні	266 (38%)	193 (30%)	198 (33%)
II. Галузеві та тематичні посібники	377 (55%)	400 (62%)	370 (62%)
III. Показчики другого і вищих ступенів	1 (<1%)	3 (<1%)	3 (<1%)
IV. Показчики місцевого друку	47 (7%)	45 (7%)	23 (4%)
V. Вебліографія	2 (<1%)	4 (1%)	Розділ не існував

■ Вебліографія

■ Місцевий друк

■ Метабібліографія

■ Галузеві і тематичні

■ Універсальні і комплексні

Існуюча СКБП залишається доволі стабільною від початку 2000-х років, особливості її функціонування визначають дві основні підсистеми: приблизно третину складають універсальні й комплексні посібники та майже дві третини – галузеві й тематичні. В той же час, спостерігається певне зростання частки показчиків місцевого друку – з 4% до 7%.

Показчики другого й вищих ступенів традиційно нечисленні, їх частка не перевищувала одного відсотка.

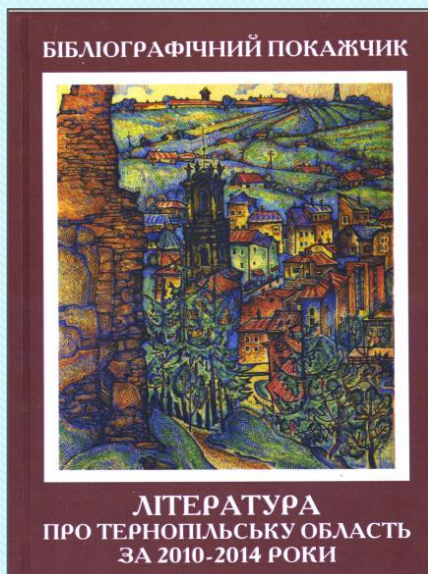
Вебліографічні посібники, що виникли в сучасний період, жодним чином не вплинули на загальний стан СКБП– їх частка теж ледь сягає 1%.

*Універсальні і комплексні
краєзнавчі посібники* за типом-
видовим складом різноманітні:

- поточні;
- ретроспективні;
- біобібліографічні і персональні.

I. Універсальні і комплексні	2011-2015	2006-2010	2001-2005
Література про ... область	52 (19%)	41 (21%)	37 (19%)
Область на сторінках преси	15 (6%)	7 (4%)	7 (4%)
Ретроспективні типу „Що читати про край?”	13 (5%)	8 (4%)	9 (5%)
Славетні земляки (уродженці краю)	53 (20%)	44 (23%)	42 (21%)
Видатні діячі і край	11 (4%)	4 (2%)	розділ не існував
Пам'ятки та пам'ятні місця краю	10 (4%)	6 (3%)	5 (2%)
Календарі знаменних і пам'ятних дат	112 (42%)	83 (43%)	98 (49%)

Серед *поточних посібників* провідну роль відіграють покажчики типу «*Література про ... область за ... рік*», адже, основне завдання таких посібників – фіксація всього документального потоку про регіон за певний період незалежно від місця видання. Саме тому *ці посібники – основа для всієї подальшої бібліографічної діяльності.*

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ІМ. ОЛЕСЯ ГОНЧАРА"
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ЛІТЕРАТУРА про Херсонську область за 2016 рік

Бібліографічний покажчик
Виходить один раз на квартал
Видається з 1959 року

Випуск 3 (121)
липень-вересень 2016

Херсон – 2017

Укладачі **В. Є. Деркач, І. В. Перунова**
Відповідальний редактор **О. В. Хмельницька**
Оформлення та верстання **О. Є. Носовської**
Відповідальна за випуск **Л. В. Неділько**

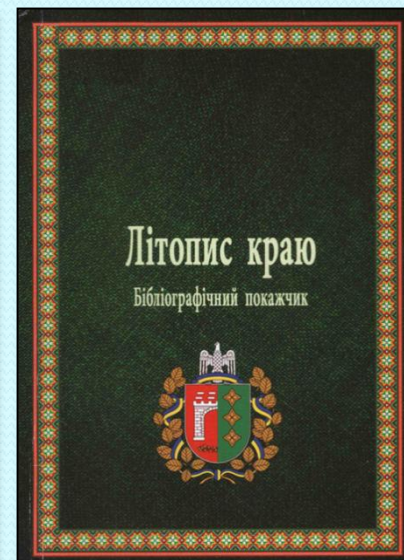
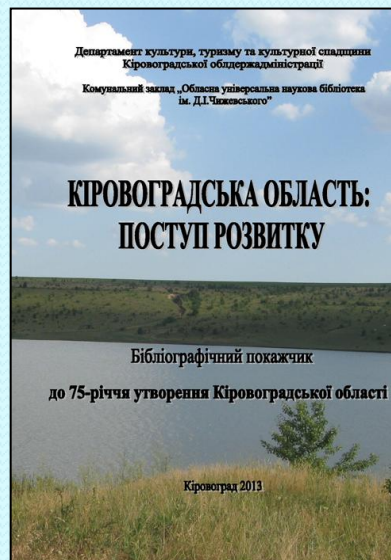
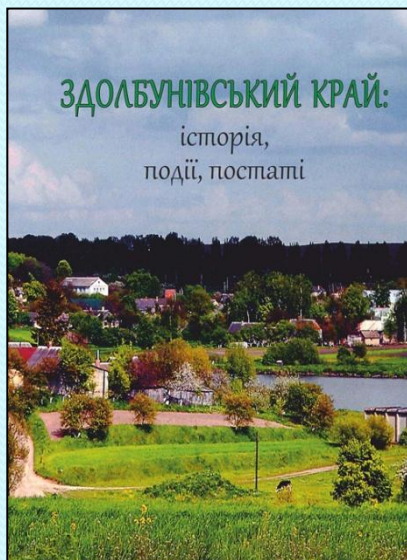
ЛІТЕРАТУРА ПРО ХЕРСОНСЬКУ ОБЛАСТЬ ЗА 2016 РІК. ВИПУСК 3

Зміст

Область в цілому. Райони і населені пункти області
Історія області. Археологія. Етнографія
Природа і природні ресурси краю. Екологія
Народне господарство
Промисловість
Сільське господарство
Охорона здоров'я. Медичні установи
Фізична культура і спорт
Суспільно-політичне життя
Державна влада і управління
Наука і освіта
Культурне життя. Культосвітні установи
Мистецтво. Область в творах мистецтва
Літературне життя. Мови народів області. Фольклор
Релігія. Діяльність церкви
Допоміжні покажчики

Посібники типу «Область на сторінках преси» акумулюють лише аналітику з періодичних видань і є своєрідним варіантом покажчиків «Література про ... область». Стабільно практикують підготовку таких посібників Житомирська ОУНБ («Житомирщина на сторінках преси», два рази на рік), Закарпатська ОУНБ («Закарпаття на сторінках преси», щоквартально), Публічна бібліотека імені Лесі Українки у місті Києві («Київ на сторінках преси», щоквартально).

Кількість ретроспективних посібників типу «Що читати про край» коливається в межах 4-5%, (приблизно 10 назв за п'ятирічний період). Такі посібники містять відомості про найбільш інформативні краєзнавчі документи за великий хронологічний відрізок часу, тому вони великі за обсягом, добре структуровані з якісним допоміжним апаратом, значний час не втрачають актуальності. Створюються ці посібники, як правило, до визначних дат, наприклад, річниці незалежності України або утворення області.

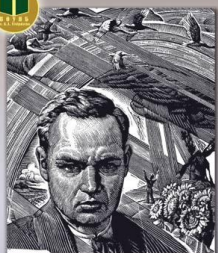
Поширеними є бібліографічні посібники, присвячені визначним землякам: їх частка близько 20%. Це біобібліографічні та персональні посібники про видатних особистостей, які народилися на території краю і досягли визначних успіхів у науці, мистецтві, літературі, політиці тощо.

Деякі бібліотеки практикують підготовку серій таких покажчиків:

- «Наші видатні земляки» (Вінницька ОУНБ);
- «Видатні земляки» (Сумська ОУНБ);
- «Родом з України» (Тернопільська ОУНБ).

Рубрика «**Видатні діячі і край**» у метабібліографічному покажчику «Краєзнавчі бібліографічні посібники бібліотек України. 2006-2010» містила лише 4 бібліографічні записи.

В наступний період, 2011-2015 рр., кількість зареєстрованих у цій рубриці видань **зросла майже втричі.**

Світ правди і краси Михайла Стельмаха

До 100-річчя від дня народження

КОРИФЕЇ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ В ОДЕСЬКІЙ ПРЕСІ

Олег Черногуз: гумор і сатира завжди

До 80-річчя від дня народження
відомого українського письменника, публіциста,
журналіста О.Ф. Черногуза

Літописець людських дол До 75-річчя від дня народження С.С. Згуринської

Серія "Видатні земляки" Серія "Видатні земляки"

Ведетень слова і думки

До 180-річчя від дня народження
Олександра Потебні

Біобібліографічний покажчик

ІВАН ПУЛЮК

Життя в ім'я науки та України

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ
ПОКАЖЧИК

ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ІМЕНІ МЕХАЙЛА ГВАСКА

Серія: «ВІДОМІ РОДИНИ
В КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ ЛІТОПИСІ БУКОВИНИ»

"Новодирі та меценати"

(красознавчо-бібліографічні матеріали)

Чернівці
2012

ГЕРОЇ УКРАЇНИ: Хмельницька область

На один відсоток за кожні п'ять років зростала кількість посібників **про пам'ятки і пам'ятні місця краю:**

- щоквартальники Івано-Франківської ОУНБ «Пам'ятки історії та культури Івано-Франківської області»,
- ґрунтовні видання Рівненської ОУНБ «Пам'ятники, пам'ятні знаки, меморіальні дошки Рівненської області»
- спільне видання Зборівської ЦБС і Тернопільської ОУНБ «Історія, вкарбована у камінь» тощо.

**«ЗЕМЛЯ,
ЯКУ СХОДИВ ТАРАС...»**

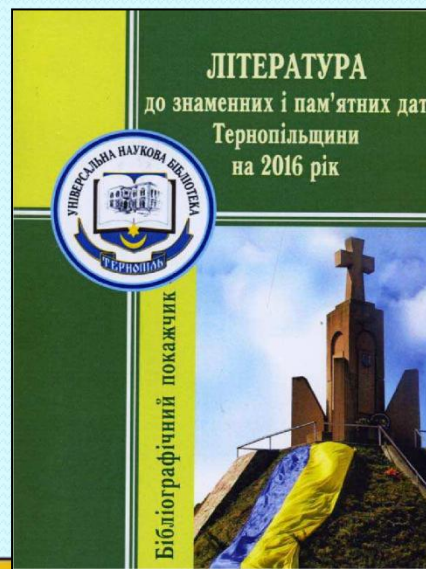
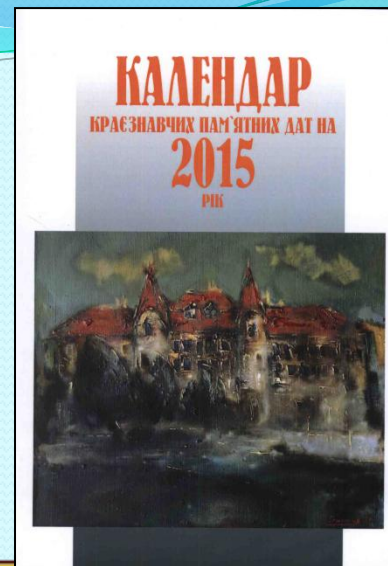
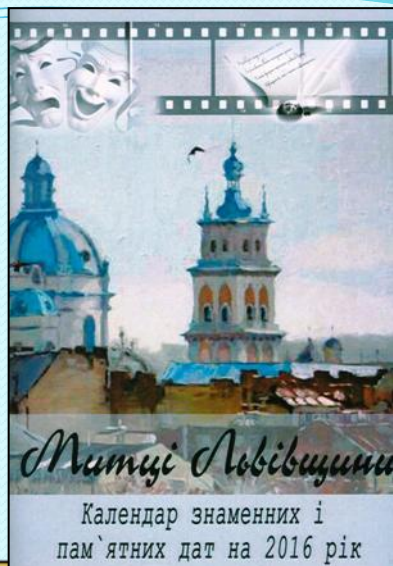
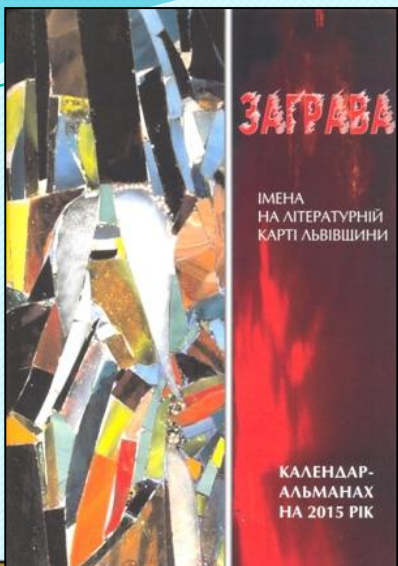
Шляхами Тараса Шевченка до Тернопільщини

Рекреаційні
історико-архітектурні
ресурси Тернопільщини

**ПАМ'ЯТНИКИ,
ПАМ'ЯТНІ ЗНАКИ,
МЕМОРІАЛЬНІ ДОШКИ
РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

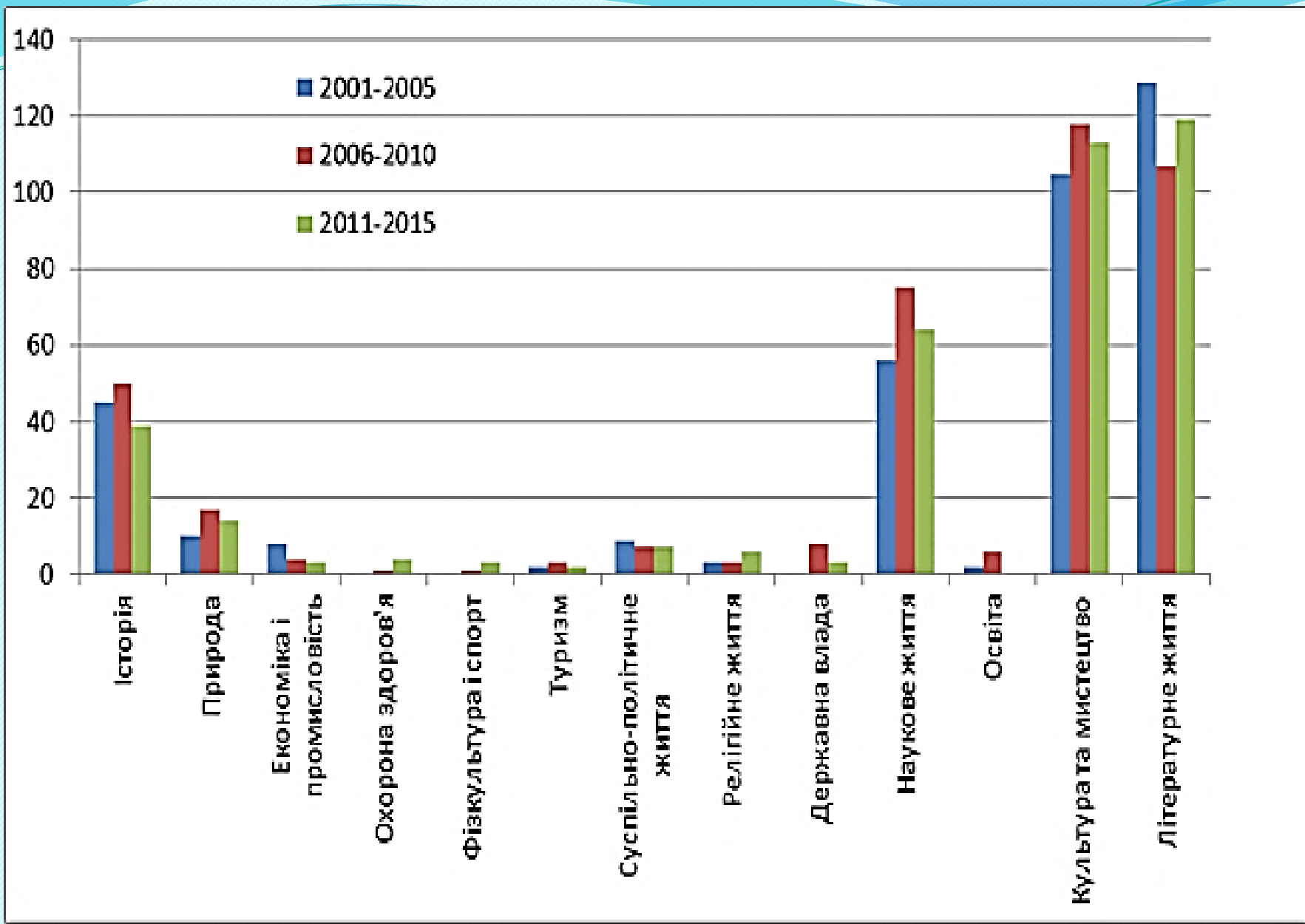
«Календарі знаменних і пам'ятних дат» - комплексні посібники, які вдало поєднують не лише інформаційну, а й культурно-освітню та виховну функції, становлять майже половину від загальної кількості універсальних посібників.

Нині звичайною практикою для бібліотек стало паралельне створення друкованої та електронної версій «Календаря».

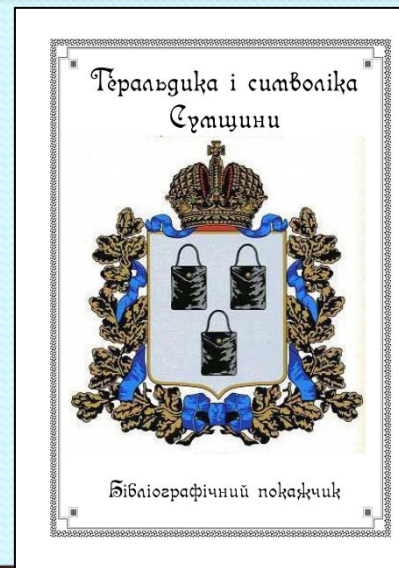
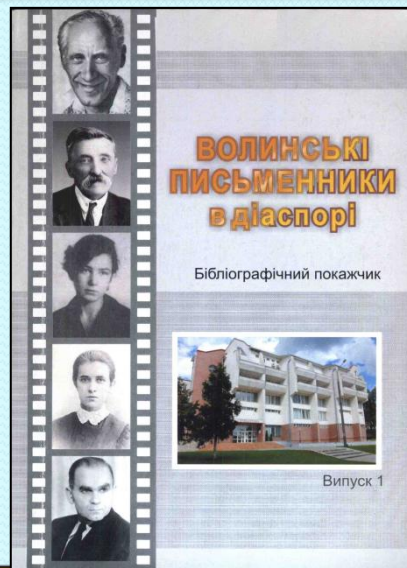
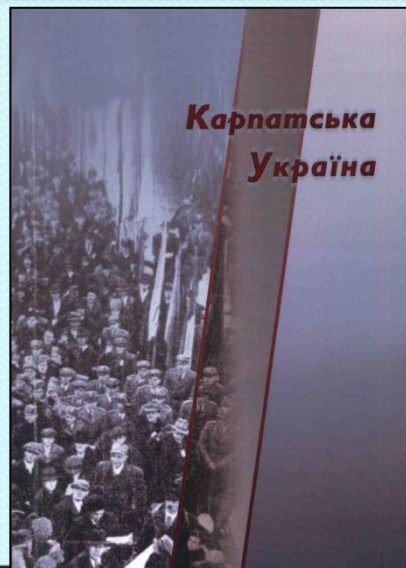
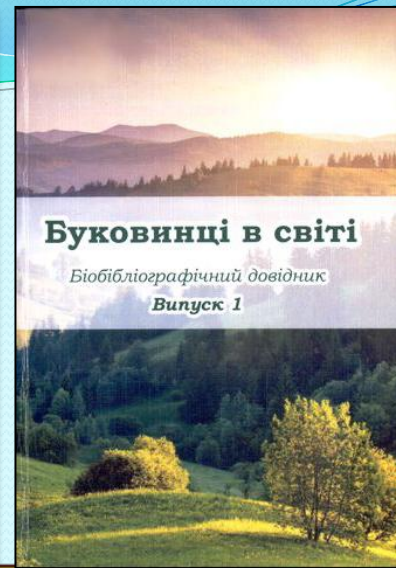
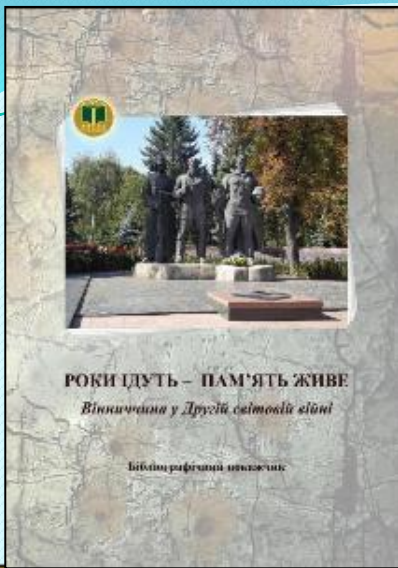

Галузеві й тематичні
показчики становлять більше
половини усіх видань краєзнавчої
бібліографії.

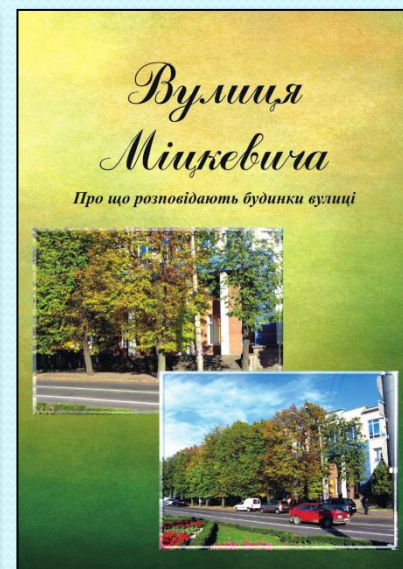
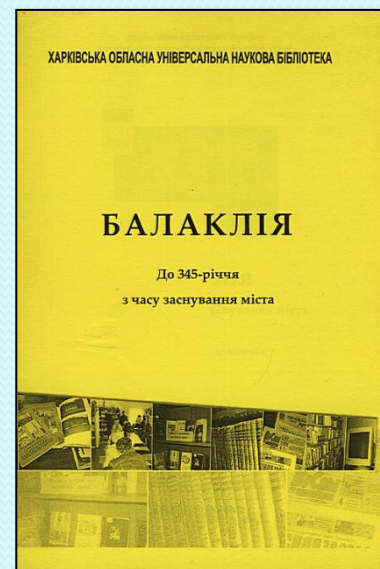
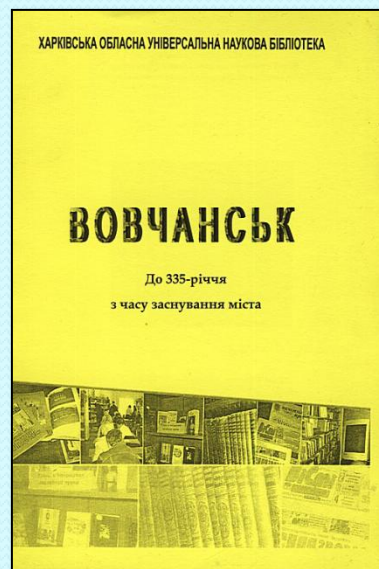
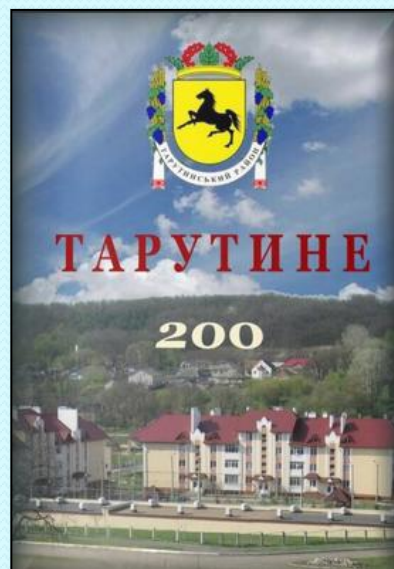
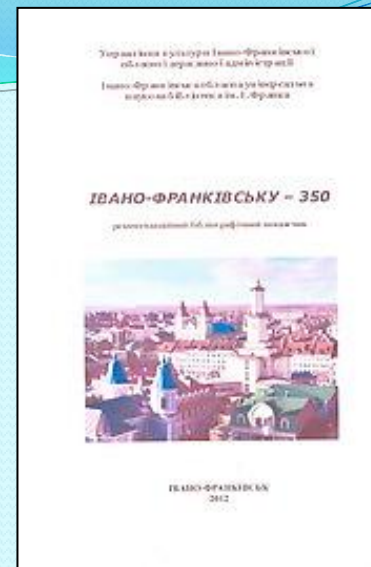
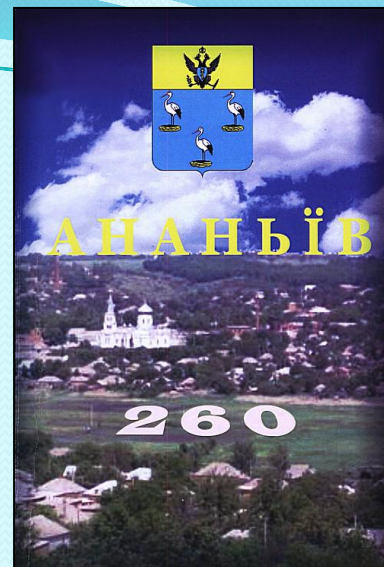
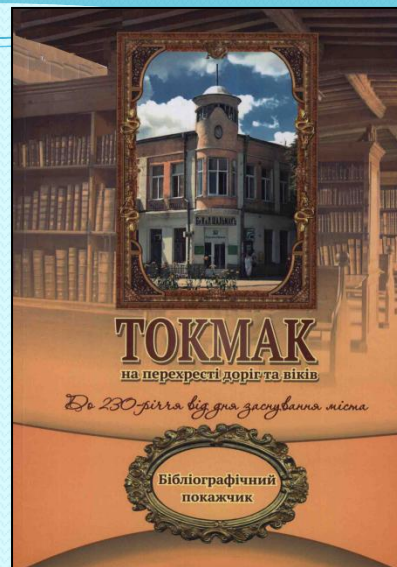
Структурні особливості цієї
підсистеми зображені у
наступному слайді.

- Бібліографічні посібники, що висвітлюють історичну тематику, становлять 10-12% від загальної кількості тематичних покажчиків.
- При підготовці зводу краєзнавчої бібліографії за 2006-2010 роки було створено окрему рубрику «Діаспорна і політична еміграція».

Надзвичайно важливою частиною краєзнавчої бібліографії є бібліографічні посібники з історії окремих населених пунктів. Практично всі регіональні бібліотеки так чи інакше долучаються до цієї теми.

Бібліографічні видання про природу і природні ресурси, екологічні умови краю становлять 3-4% від загальної кількості тематичних покажчиків. Провідною установою у підготовці таких посібників традиційно залишається Одеська національна наукова бібліотека (ОННБ).

Кількість посібників з розкриття **туристичного потенціалу регіону** ледь дотягує до 1% від загальної кількості тематичних покажчиків.

Послідовно в цьому напрямі працюють Харківська та Івано-Франківська ОУНБ

У структурі покажчиків про **суспільно-політичне життя краю** (2% від загальної кількості тематичних), переважають у біобібліографічні посібники.

Кількість посібників про релігійне життя краю за останні десять років зросла вдвічі.

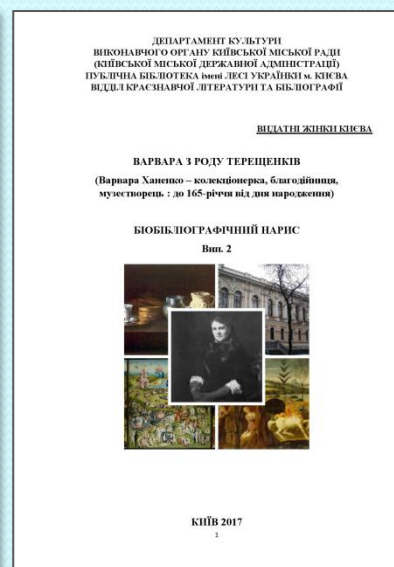
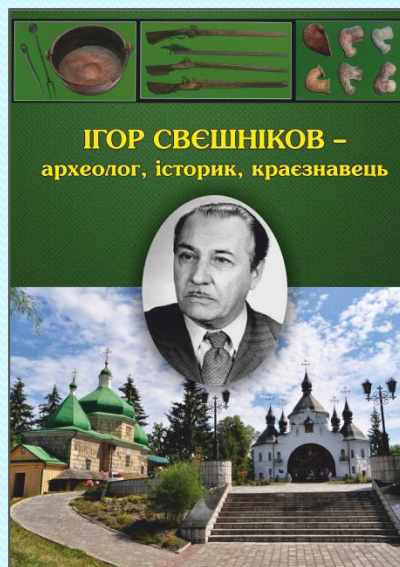
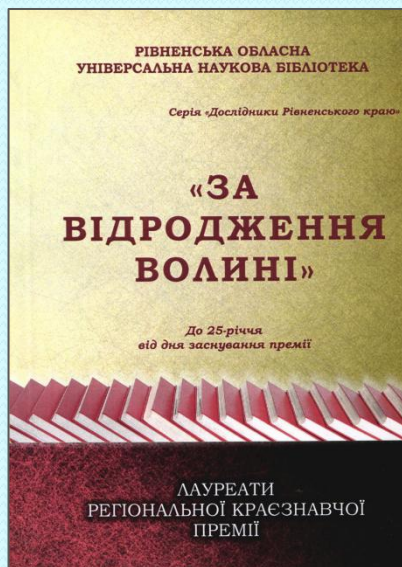
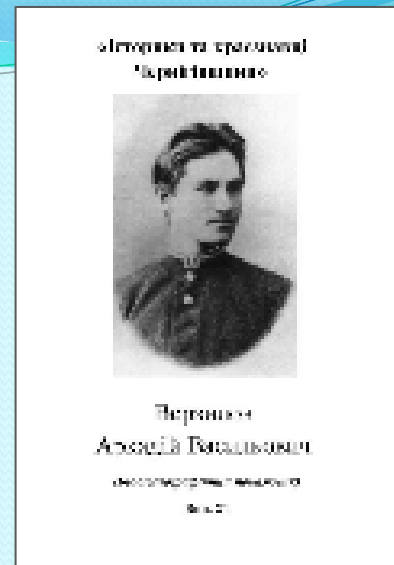
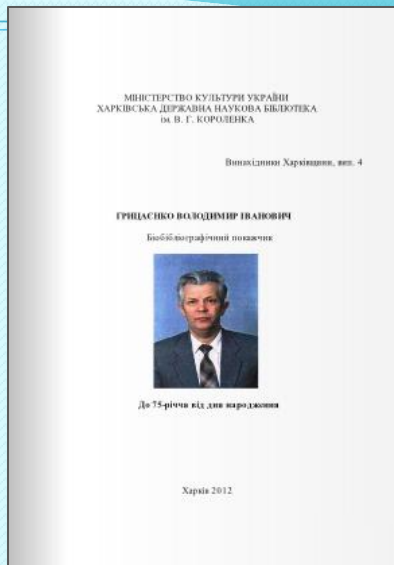
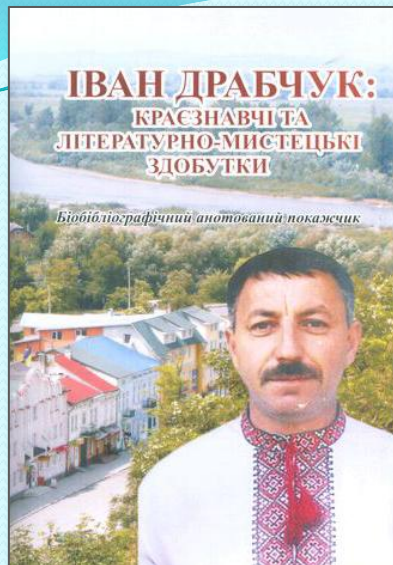
Враховуючи те, що досить довго популяризація історико-релігієзнавчої літератури не заохочувалася, сьогодні ця тема стала перспективною у бібліографічній роботі.

Посібники, присвячені **розвитку науки і освіти в краї**, становлять від 15 до 20% від загальної кількості галузевих.

Тут переважає персональна бібліографія, створюються серії покажчиків. Найдавнішою та найвідомішою є серія ОННБ «Вчені Одеси» (майже півсотні випусків), регулярно з'являються нові випуски серії «Винахідники Харківщини» (ХДНБ ім. В. Г. Короленка).

Посібники про розвиток краєзнавчого руху в регіонах, видатних краєзнавців (серія «Дослідники рідного краю») випускалися у більшості бібліотек:

- «Краєзнавці Сумщини» (Сумська ОУНБ),
- «Києвознавці» (Публічна бібліотека імені Лесі Українки міста Києва),
- «Дослідники рідного краю» (Запорізька ОУНБ),
- «Дослідники Рівненського краю» (Рівненська ОУНБ),
- «Краєзнавці Одеси» (Одеська ННБ),
- «Краєзнавці Слобожанщини» (Харківська ДНБ),
- «Історики та краєзнавці Чернігівщини» (Чернігівської ОУНБ).

Посібники культурно-мистецького спрямування (третина від усіх галузевих та тематичних) **різноманітні:**

щорічники Тернопільської ОУНБ «Культура Тернопільщини»,

біобібліографічні довідники і **показчики** Чернівецької ОУНБ «Видатні діячі культури і мистецтв Буковини», «Лауреати літературно-мистецької премії імені Ольги Кобилянської», «Лауреати літературно-мистецької премії імені Сидора Воробкевича», «Фольклористи Буковини»; Черкаської ОУНБ – «Літературно-мистецький вернісаж Черкащини»;

серія показчиків Тернопільської ОУНБ – «Мистецька Тернопільщина».

Бібліографічні **показчики з історії розвитку бібліотечної справи в краї**, присвячені як окремим установам, так і знаним фахівцям:

Ользі Федорівні Ботушанській,

Людмилі Григаш,

Наталії Іванівні Морозовій,

Василю Пашницькому, першому директору Івано-Франківської ОУНБ ,

Івану Сварнику,

Зінаїді Миколаївні Рижковій,

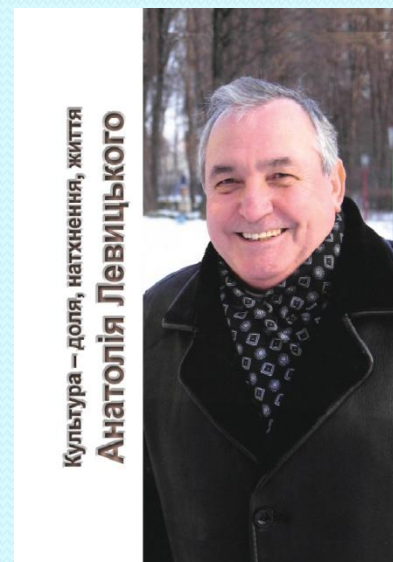
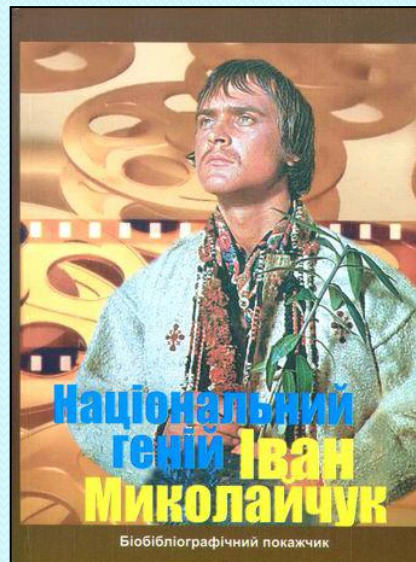
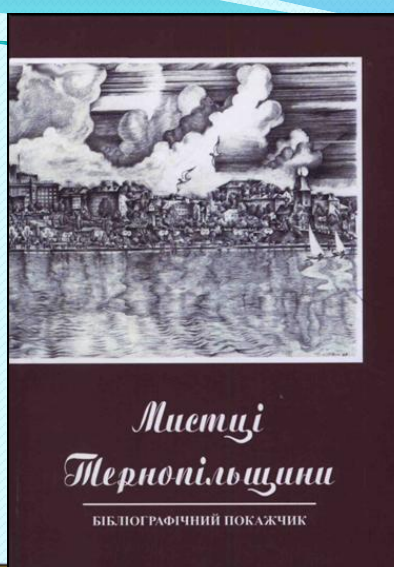
Валентині Олександрівні Ярошик.

Серед показчиків **музеезнавчої тематики зафіксоване зростання** з 3 назв у 2006-2010 рр. до 8 назв у період 2011-2015 рр. Слід відзначити ґрунтовність та якість видань.

- «Безцінна скарбниця. До 100-річчя Дніпропетровського художнього музею» (Дніпропетровська ОУНБ);
- «Тернопільський обласний краєзнавчий музей: 100 років» (Тернопільська ОУНБ);
- «Музейна справа на Харківщині: становлення та розвиток» (Харківської ДНБ);
- «Миколаївський обласний краєзнавчий музей «Старофлотські казарми» (Миколаївської ОУНБ), що започаткував нову серію «Музейна Миколаївщина».

представлена типо-видовим розмаїттям:

- щоквартальний інформаційний бюлетень Івано-Франківської ОУНБ «Мистецька палітра»
- фундаментальні посібники Одеської ННБ «Товарищество южно-русских художников», «Корифеї українського театру в одеській пресі», та Одеської ОУНБ «Одесский академический театр музыкальной комедии им. М. Водяного»,
- біобібліографічні посібники, присвячені творчості місцевих акторів, режисерів, музикантів, живописців, фотохудожників.

Літературознавча тематика

займає виняткове місце в краєзнавчій бібліографії: її частка становить не менше третини від загальної кількості галузевих і тематичних посібників.

Аналіз масиву таких посібників засвідчив наявність трьох основних напрямів:

● висвітлення загальних процесів в літературному житті краю:

- поточні посібники - щорічники Одеської ОННБ «Одеська письменницька організація в ... році» або щоквартальники Івано-Франківської ОУНБ «Літературне Прикарпаття»
- ретроспективні – біобібліографічний покажчик «У терновому колі: одеська письменницька організація в 1920-1950 рр.»;

- висвітлення зв'язків відомих письменників з краєм, наприклад, бібліографічний покажчик Вінницької ОУНБ «Михайло Коцюбинський і Вінниччина» або посібники Одеської ННБ серії «Літературна Одеса» - «М. В. Гоголь в Одесі» і «Леся Українка в Одесі»;

• **Висвітлення творчості місцевих літераторів**

- «Корифеї Закарпаття: бібліографії»;
- «Письменники – наші земляки» (Чернігівська ОУНБ);
- «Письменники Сумщини» (Сумська ОУНБ);
- «Письменники Вінниччини» (Вінницька ОУНБ);
- «Письменники Одеси» (Одеська ННБ);
- «Черкаські письменники – лауреати премій» (Черкаська ОУНБ);
- «Літературна Дніпропетровщина» (Дніпропетровська ОУНБ) тощо.

Струни
песиничної
душі
Заденними
Сторожук

До 70-ліття
від дня народження
поета, журналіста,
громадського діяча

БУТНІ ЛЮДИ

УПЕРТЕ
ЩОДЕННЯ

Служіння правді – над усе!
Василь Захарченко

Пий воду
з криниці твоєї...

**ПИСЬМЕННИКИ –
ЛАУРЕАТИ**
літературної премії
імені ВАЛЕРІАНА ПОЛШУКА

ПИСЬМЕННИКИ
ОДЕСИ

**Григорій
Дем'янович
ЗЛЕНКО**

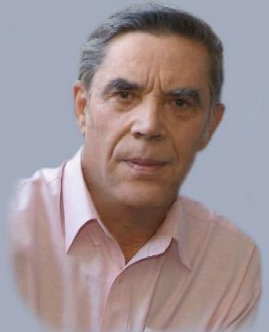
Бібліографічний
показчик

ІМЕНА
ІМЕНА
ІМЕНА

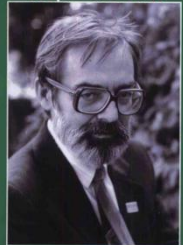
ІМЕНА
ІМЕНА ІМЕНА

«Поезіє, ти іскра між словами!»

До 80-річчя від дня народження
Петра Перейноса, українського поета,
журналіста, громадського діяча

Петро СКУНЦЬ

Бібліографічний показчик

**Друга світова війна
у творчості літераторів
Хмельниччини**

1939–1945
**ПАМ'ЯТАЄМО
ПЕРЕМАГАСМО**

Друковані **краєзнавчі**
показчики **другого** **ступеня**
(близько 1% від усієї кількості
посібників) - першочергове
джерело в процесі краєзнавчих
наукових досліджень і розвідок,
має важливе значення для
подальшого планування випуску
бібліографічних видань.

За досліджуваний період (2001-2015) зафіксоване подвійне зростання кількості **показчиків місцевого друку** – з 4% до 7%.

Основу цього типу показчиків складають щорічні бібліографічні зводи на кшталт «Книга Рівненщини» (Рівненська ОУНБ), «Книга Сумщини» (Сумська ОУНБ), «Книга Херсонщини» (Херсонська ОУНБ), «Книга Закарпаття» (Закарпатська ОУНБ), «Краєзнавча книга Харківщини» (Харківська ОУНБ), «Книга Буковини» (Чернівецька ОУНБ) тощо.

АН-КА
КНЯЗІ ОСТРОВЬКІ
РЕВОЛЮЦІЯ ЛЮДОСТІ ВІЙНА
Дарований богом
Вивіскола
ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ УКРАЇНИ
Рівне
ЗАСОБНИК УПА (1941-1942)

2015 Книга Рівненщини

Департамент культури і туризму
Харківської обласної державної адміністрації
Харківська обласна універсальна наукова бібліотека

КРАСНАВІДЧА КНИГА ХАРКІВЩИНИ 2015

Анотований каталог видань

Харків ХОУНБ 2016

Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека імені Михайла Івасюка

Книга Буковини

Анотований каталог видань 2015 року

(3 фондів Чернівецької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Івасюка)

КНИГА ЗАКАРПАТТЯ

ІСТОРІЯ РІП
до степу вперед
ТАРГІ
ІМОРТЕЛІ
КАЛЕНДАР 2014
Товариш
ЛІТЕРАТУРНИЙ ПОРЯДОК

2013

Випуск 12

Книги Сумщини 2015

КОЖДАВ
КОЛОСІВСЬКІ ЧИТАННЯ
ІСТОРІЯ НАШОГО КРАЄВЕДЦЬКОГО ЧИТАННЯ
ІСТОРІЯ НАШОГО КРАЄВЕДЦЬКОГО ЧИТАННЯ
ІСТОРІЯ НАШОГО КРАЄВЕДЦЬКОГО ЧИТАННЯ
ІСТОРІЯ НАШОГО КРАЄВЕДЦЬКОГО ЧИТАННЯ

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ім. І. ФРАНКА

ДРУКОВАНЕ СЛОВО ПРИКАРПАТТЯ

КАТАЛОГ КНИЖКОВИХ ВИДАНЬ ПІДГОТОВЛЕНИХ АВТОРАМИ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ 2011-2015

ВИП. 4

Івано-Франківськ 2016

До 25-ліття часопису

«Перевал»

(1991-2016)

систематичний показник змісту
Бібліографічний показник

КНИГА ХМЕЛЬНИЧЧНИН

2015

Більшість краєзнавчих бібліографічних посібників представлені на сайтах бібліотек у повнотекстовому форматі. Однак, не завжди презентація цих видань є оптимальною для користувача. Наприклад, сайт ОУНБ ім. М. Грушевського містить чимало змістовних покажчиків, але нині доступ до них складний: лише в блозі «Одесский краєвед» в кінці веб-сторінки.

Wi-Fi зона

Ресурси +

Видання x

Методичні +

Бібліографічні +

Інформаційні +

Бібліотечні блоги x

Одеський краєвед

Бібліотечному фахівцю

Новини

Події

Вересень 2017

Пн Вт Ср Чт Пт Сб Нд

1 2 3

4 5 6 7 8 9 10

11 12 13 14 15 16 17

18 19 20 21 22 23 24

25 26 27 28 29 30

« Сер

МІНІСТЕРСТВО
КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА
БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНИ

ІМ. ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Одесский краевед

Блог отдела краеведческой литературы и библиографии
Одесской областной универсальной научной библиотеки им. М. Грушевского

[Главная страница](#)

[Контакты](#)

[Сайт](#)

[Ссылки](#)

[Фильмы об Одессе](#)

[Видео](#)

[Одесские зарисовки](#)

[Карта блога](#)

Следите за новыми поступлениями литературы в отдел краеведческой литературы и библиографии в рубрике "Щочитати про край"

среда, 30 августа 2017 г.

Знайдений світ Князиви : до 85-річчя від дня народження
одеського скульптора

Одесса+21 °C

Автор: Алла Диденко на 11:38 Коментариев нет:

Ярлыки: Письменники-ювіляри

Главная страница

Предыдущие

Подписаться на: [Сообщения \(Atom\)](#)

Издания отдела краеведческой литературы и библиографии

Send Voicemail

Сьогодні регіональні бібліотечні установи мають великий інформаційний потенціал, досвід впровадження інноваційних технологій та кваліфіковані кадри для плідотної роботи з підтримки і подальшого розвитку СКПБ.

Сайт Національної історичної бібліотеки України допоможе забезпечити швидкий та зручний пошук краєзнавчих бібліографічних посібників за допомогою «Путівника по краєзнавчих веб-ресурсах бібліотек України» і бази даних «Краєзнавчі бібліографічні ресурси бібліотек України» (розділ «Електронний каталог і бази даних»).

Дякуємо за увагу!